

VENKOV BEZPEČNÝ A NEBEZPEČNÝ: AMBIVALENCE KAŽDODENNÍCH INTERAKCÍ A VNÍMÁNÍ ODLIŠNOSTI VE VENKOVSKÉM PROSTORU

RURAL SAFE AND UNSAFE: THE AMBIVALENCE OF EVERYDAY INTERACTIONS AND PERCEPTIONS OF DIFFERENCE IN RURAL SPACE

Vladislava Závorská¹

Abstrakt

Ruralita je sociálně konstruovaná, a to, co si o venkově představujeme, je do značné míry kontrastní s tím, co je součástí každodenních interakcí ve venkovském prostoru. Jednou ze základních představ, kterou si o venkově utváříme ve srovnání s životem ve městě, je venkov jako prostor bezpečí a harmonie, venkov protkaný přátelskými osobními vztahy. V článku ale ukazuji, že venkov je ambivalentní. Jedním ze zdrojů této ambivalence, dvojnásobného jednání vesničanů, přátelského i nepřátelského zároveň, je reakce na odlišnost. Odlišnost, která je konstruovaná na základě různých atributů. V kvalitativní studii českého venkovského prostoru dokládám, že ruralita je sociálně konstruovaná, a to, co si o venkově představujeme, je do značné míry kontrastní s tím, co je součástí každodenních interakcí ve venkovském prostoru. Venkov je chápán jako prostor bezpečí a harmonie, ve kterém je život bezpečnější ve srovnání s životem ve městě, a můžeme ho vnímat také jako místo vhodnější pro výchovu našich dětí. Tato představa je součástí rurální idyly. Představy o venkově se ale odlišují od každodenních interakcí ve venkovském prostoru. Zároveň samotné jednání utvářející ruralitu může mít ambivalentní charakter. Venkov je v interakcích jeho obyvatel utvářen a udržován dominantně jako přátelský, protkaný osobními vztahy. Někteří aktéři ho ale zakouší jako nepřátelský, například proto, že se nějakým způsobem odlišují a narušují homogenitu venkovského prostoru. Právě reakce na odlišnost je jedním ze zdrojů této ambivalence. Odlišnost, která je spojována s různými atributy, tak jak o nich píše Erving Goffman, je zdrojem stigmatizace a může představovat určitou míru pocitu bezpečí a nebezpečí na obou stranách. Tedy jak mezi těmi, kdo tyto atributy konstruují jako diskreditující, tak také těmi, kdo jsou nositeli připisované odlišnosti. Odlišnost je zajímavým tématem pro

¹ Ústav pedagogických a psychologických věd, Fakulta veřejných politik v Opavě, Slezská univerzita v Opavě

další bádání a diskusi, a to nejen v rámci venkovského prostoru. Její důležitost v kontextu venkova ale vnímám zvláště, vzhledem k tomu, že je venkov představován jako idylický a bezpečný.

Klíčová slova

venkov, ruralita, odlišnost na venkově, bezpečí a nebezpečí, sociálně konstruovaná ruralita

Abstract

Rurality is socially constructed, and what we imagine about the countryside is very much in contrast to what is part of everyday interactions in rural spaces. One of the basic ideas we form about the countryside in comparison to life in the city is the countryside as a space of safety and harmony, a countryside imbued with friendly personal relationships. In this paper, however, I show that the countryside is ambivalent. One source of this ambivalence, of villagers acting ambivalently, friendly and hostile at the same time, is a reaction to difference. Difference that is constructed on the basis of different attributes.

Keywords

Countryside, rurality, otherness in the countryside, safety and danger, socially constructed rurality

Ruralita sociálně konstruovaná

V kvalitativní studii každodennosti vesničanů valašské dědiny (Závorská, 2016) jsem vymezila ruralitu jako proces sociální konstrukce, a vycházela jsem přitom z nového pohledu ke studiu rurality vycházející z kulturního obratu v rural studies z přelomu 80. a 90. let 20. století. Ten zaměřil pozornost na sociálně konstruovanou ruralitu. Otázkou tedy není, co „je“ ruralita, ale jak jednotliví aktéři ruralitu konstruují. Venkov je v důsledku tohoto obratu chápán jako mnohost sociálních prostorů a odborný zájem směřuje k sociální konstrukci rurality (srov. Little & Austin, 1996; Rye, 2006; Murdoch & Pratt, 1993). Venkov tedy není jen fyzikálně-geografickým územím, ale mnohost a rozmanitost sociálních prostorů v téže geografické oblasti (McDonagh, 1998; Cloke 2006). Ruralita je chápána jako rozmanitá,

mnohoznačná a závislá na rozdílné zkušenosti jednotlivých aktérů. Jeden ze způsobů, jak zkoumat ruralitu, je zaměřit se právě na její každodennost. Ve své studii jsem se zaměřila na každodennost vesničanů valašské dědiny. Takové zaměření ukazuje, jak jsou rurální reality nejednoznačné a různorodé, jak dokládají Elen-Maarja Trell, Bettina van Hoven a Paulus Huigen (2014). Pro svoji kvalitativní studii jsem zvolila dvě valašské venkovské obce Zlínského kraje (první s více než 1500 obyvateli a druhou s více než 600 obyvateli). Základní otázkou, která směřovala výzkum, bylo, jakým způsobem ruralitě rozumějí obyvatelé venkovských obcí, jaké představy s rurálním konstruují, ale také jak je ruralita utvářena v jejich každodenních interakcích. Využila jsem při tom perspektivu sociálního konstruktivismu Petera Bergera s Thomasem Luckmannem (1999) a dramaturgického přístupu Ervinga Goffmana (1999). Ruralitu tedy chápu jako sociálně konstruovanou, vytvářenou různorodými představeními aktérů a odehrávající se na různých rurálních jevištích. Jakékoliv organizované společenství je možné sledovat z hlediska ovládání dojmů – udržet dojem znamená pro účinkujícího splnit normy, vytvořit přesvědčivý dojem, že jsou splňovány (Goffman, 1999). Důležitou inspirací mi byl také Tim Edensor (2006), který v návaznosti na Goffmana využívá metafory představení, aby objasnil, jakým způsobem lidé jednájí v rurálním prostředí, jak jsou formy rurálního prostoru (re)produkovány. Vzhledem k povaze výzkumných otázek jsem zvolila kvalitativní výzkum s využitím strategie zakotvené teorie podle Kathy Charmaz (2006). Jako metodu jsem využila kombinaci kvalitativního dotazování a pozorování každodenních interakcí (otevřeného pozorování s různým stupněm participace). Uskutečnila jsem 20 intenzivních rozhovorů (dle Charmaz, 2006), které se odehrávaly zpravidla v domácím prostředí dotazovaných, a velké množství etnografických rozhovorů (srov. Gobo, 2008) realizovaných při vhodných příležitostech v každodenních interakcích.

Základní výsledky kvalitativní studie: Představy o rurálním a představení v rurálním

Jakým způsobem tedy ruralitě rozumějí obyvatelé venkovských obcí a jaké představy s rurálním konstruují? Jak je ruralita utvářena v jejich každodenních interakcích?

To, co je představováno jako rurální, vychází z představ odlišnosti života ve městě a na venkově. Základní vnímaná odlišnost mezi městem a venkovem je odvozována ze vztahu produkce a konzumu. Jako rurální respondenti představovali to, co je spojené s prací a obecně produktivní činností. Městu pak spíše připisovali konzumní charakter s větším podílem volného času. Produkce a práce, které je spojována s venkovem, má také souvislost s kategorií vzhledu, které se ukázala také jako důležitá pro rozlišování toho, co je vnímáno jako rurální. Tělo a jeho vzhled musí odkazovat k práci, tělo musí být připravené k práci. Proto je pohodlný oděv a nepříliš zdobené tělo odkazem spíše k venkovu. Rurální je také představováno jako společenství (komunita), jejíž členové pociťují blízkost, jsou v osobních vztazích, vzájemně si pomáhají. Neosobní vztahy jsou připisované městu, jejichž členové se neznají, netvoří komunitu. Město je zobrazováno jako neosobní a potenciálně nebezpečné, jako hustá síť interakcí s cizími lidmi. Rurální je v představách vesničanů konstruováno také jako zdravější život uprostřed přírody.

Rurální je neomezené, svobodné – znamená volný pohyb v krajině a bezpečném prostoru. V představách o venkově je zastoupena rurální idyla. Idealizace venkovského života probíhá prostřednictvím odkazování ke komunitě typické silnými emočními vazbami (ať rodinnými, sousedskými nebo přátelskými) a solidaritou mezi jejími členy, dále také prostřednictvím obrazu bezpečného a plnohodnotného života, který se odehrává v přírodě, volné krajině plné svobody, umožňující volný pohyb a zdravější život ve srovnání s životem v městském prostředí.

Rurální idyla je součástí sociální reprezentace zprostředkované např. mediálními diskursy.² Jedná se o koncept úzce svázaný s reprodukcí patriarchálních genderových vztahů (Little, 2003) a heterosexuálním rodinným životem (Valentine, 1997; Little, 2003).

Venkov je reprezentován přírodou (Rye, 2006), spojován s trvalostí a bezpečím, je místem rodinných hodnot, bezstarostnosti, soudržnosti komunity a respektu k autoritě (Short, 2006; Little & Austin, 1996; Valentine, 1997). Výsledky obvykle kvalitativně orientovaných empirických studií zaměřených na každodennost ale dobře dokládají kontrast mezi každodenností utvářenou na venkově a tzv. rurální idylou (např. Valentine, 1997; Matthews, Taylor, Sherwood, Tucker & Limb, 2000). Také ve své studii jsem doložila, že představy vesničanů o rurálním jsou odlišné od toho, jakým způsobem svým jednáním ruralitu utvářejí. Jejich jednání je do určité míry kontrastní právě k rurální idyle. Jakým způsobem, ukázu dále v textu. Rurální je prezentováno jako idylické, ale v jednáních vesničanů jsou doložitelné procesy stigmatizace. Zdrojem stigmatizace jsou různé atributy odlišnosti konstruované jako diskreditující.

Představení v rurálním

Jakým způsobem aktéři jednají v rurálním prostředí? Jak je ruralita utvářena v každodenních interakcích vesničanů, jakou povahu tyto interakce mají? Jaký dojem vesničané v každodenních představeních vytvářejí a udržují, jaké normy orientují jejich jednání?

Důležitou sociální normou rurálního života je být pracovitý. Tato norma funguje ve smyslu „praktického vtěleného kódu“, který je do značné míry nereflexivní povahy. Základní dojem, který vesničané v každodenních interakcích vytvářejí a udržují, je tedy dojem pracovitosti. Odpovídá tomu také vzhled jako součást osobní fasády (dle Goffmana). Svým vzhledem ukazují vesničané svoji připravenost k práci, k produktivní činnosti. Vytvářením dojmu pracovitosti tak ukazují odstup do konzumního životního stylu, který ještě více demonstřují finančně nenáročným trávením volného času.

Součástí každodenního představení vesničanů je vytváření dojmů osobních, přátelských vztahů. Dojem komunity je utvářen naplňováním požadavku orientace na skupinu a přistupováním k jednotlivým aktérům s neohrazenými požadavky (tak jak to vymezuje Parsons, když popisuje osobní vztahy (1959). Projevování zájmu o druhé, udržování informovanosti o nich, ale také předvádění solidarity a sounáležitosti se skupinou jsou způsobem, jak je dojem komunity utvářen a udržován. Součástí těchto představení jsou například obnova a udržování tradic nebo účast na společenských setkáních. Udržování dojmu osobních vztahů je spojeno také se silnou sociální kontrolou. Přitom je ale zajímavé,

² Podle modelu, který navrhl Keith Halfacree (2006, 2007).

že v představách venkovanů o rurální je venkov spojován s pocitem nižší sociální kontroly a určité volnosti (která odkazuje k volnému prostoru přírody).

Ukázala jsem, že hlavními dojmy, které vesničané v interakcích utvářejí a udržují, jsou dojmy pracovitosti a dojem osobních vztahů. Tento dojem osobních vztahů je ale narušován nízkou tolerancí k odlišnosti, konstruované prostřednictvím různých atributů. Rurální jeviště je sice představením, kde dominují dojem osobních vztahů a přátelství, pro některé aktéry jsou ale přátelské vztahy nahrazeny pocity sociální izolace.

Venkov přátelský i nepřátelský, bezpečný i nebezpečný

Představení vesničanů mají ambivalentní charakter. Součástí rurálního jeviště nejsou jen interakce s výsledným dojmem osobních přátelských vztahů. Vesničané utvářejí mnohdy konfliktní interakce, jejichž výsledkem jsou pocity absence opravdových přátelských vztahů, izolace, odloučenosti od komunity. Pocity odcizení jsou doloženy v zahraničních studiích, a to také ve výzkumu dětí. Podle anglické studie (Matthews, Taylor, Sherwood, Tucker, Limb 2000) se mnoho dětí necítí součástí komunity, cítí se od komunity odcizeni. Dojem přátelských vztahů je narušován vnímáním odlišného, které je konstruováno na základě různých atributů. Odlišnost reprezentují například nově příchozí, lidé s vyšším stupněm vzdělání, nekonformními zájmy a aktivitami volného času, jak ukáží v příspěvku dále.³ Nízká tolerance k odlišnému a různorodé projevy stigmatizace jsou součástí představení vesničanů a jsou v kontrastu s rurální idylou. Jak píše například Woods, rurální komunity jsou diskursivně konstruovány jako místa stability, koherence a solidarity, jsou však zároveň místy exkluze a netolerance. Diskriminace na bázi rasy, sexuální orientace, genderu, kultury a životního stylu jsou ve studiích dobře doloženy (Woods, 2006). Zmínila jsem, že vesničané utvářejí a udržují dojem osobních vztahů, vztahů sounáležitosti s komunitou, dojem osobních vztahů je ale v každodenních interakcích narušován nízkou tolerancí odlišnosti. Snaha o vytváření dojmu přátelských, osobních vztahů je provázena také jejich absencí („opravdových“ přátelských vztahů) a pocity sociální izolace. Tyto pocity se týkají například nově příchozích, přistěhovalých z okolních vesnic nebo blízkých měst, kteří představují jeden ze zdrojů vnímané odlišnosti (jinakosti). Jinakost je přitom silněji vnímána u původně městských obyvatel ve srovnání s přistěhovalými z okolních vesnic.⁴

Odlišnost je v interakcích vesničanů utvářena prostřednictvím také dalších atributů, jako je například vyšší stupeň vzdělání, který je zdrojem negativního hodnocení. Zároveň může být zdrojem pocitů vzájemného neporozumění na základě odlišností nejen v kulturním kapitálu, ale také odlišnou úrovní ekonomického i sociálního kapitálu, tak jak je vymezuje Bourdieu (1986).

Ty mezilidské vztahy musí hodně budovat, konkrétně ta vysoká škola. Já jsem třeba měla sama problém po tom roku, když jsem se vrátila ze Zlína, i když jsem na sobě nepoznávala

³ Úryvky z kvalitativních rozhovorů a poznámky z terénního deníku dále v textu jsou převzaty z kvalitativní studie každodennosti vesničanů (Závorská, 2016).

⁴ Na rozlišování mezi „vlastními“ a „cizími“ spoluvesničany poukázal už Kandert (2004). Aby člověk byl považován za vesničana, se jako důležité ukazuje období povinné školní docházky, tedy začlenění do věkové/generační skupiny (2004).

žádnou změnu, tak někteří mě zaškatulkovali, tys byla ve Zlíně, ty jsi už měšťačka, ty už sem nepatříš. Chvilku mi trvalo, než jsem se s tím srovnala, na druhou stranu nedokázala jsem to nijak ovlivnit, protože nerada přesvědčuju o různých jiných názorech. Postupem času se ty vztahy trochu urovnaly, zlepšily, ale není to ono, co bylo předtím. (Martina)

Je pravda, že čímkoli vybočuješ, tak je to špatně, protože oni mají z tebe pocit, jak kdyby ty na sebe upozorňuješ. (...) Ona se se mnou bavila celou dobu úplně normálně a pak jsme seděli a Zbyňa řekl, že ty máš ty školy, ty máš ekonomku i právnickou, a teďka najednou šlo vidět, jak ona úplně otočila, ty si myslíš, že jsi něco víc, ty máš ty školy. (...) A třeba sem to i poznala, že když jsem byla na oslavě a byla tam Španělka, to najednou bylo, jo dívejte se, ona mluví cizíma jazykama, jak machruje. To bylo o tom, že jsem nechtěla, abych se tam cítila blbě, no tak jsem se prostě s ní bavila, jak jsem společenský typ, tak se bavím s každým a fakt nedělám rozdíly. (...) Myslím, že kdybych neměla ty školy, kdybych nežila nějakou dobu pryč, tak bych mezi ty lidi daleko víc zapadala. S nima vycházím, ale asi to nebude nikdy takové, že bych zapadla, že budu vždycky vybočovat, nechodím do kostela, nepřispívám na sbírku na kostel, sem tam se opiju. Já si myslím, že mě přijali dobře, ale že mě nepřijali za svou úplně. Já mám někdy pocit, že bych jim musela něco dokazovat, že se mnou se dá bavit. Kolikrát se necítíš úplně přirozeně. Musím jim dokazovat, že jsem úplně normální. (Ester)

Dalším atributem, který je zdrojem vnímání odlišnosti na venkově, se ukázalo také tělo „jistých rozměrů“ (srov. Bartky 1997), být tlustý, ale také obecně vzhled. Vzhled by měl odkazovat na pracovitost a připravenost k práci. Přílišná péče o tělo ve smyslu jeho zdobení (líčení, výrazných kosmetických úprav a podobně) nebo nekonformita v odívání jsou ale také zdrojem posměchu.

Máš tady skupinku lidí a všichni poslouchají takovou tu stejnou zábavovou hudbu, nikdo se mezi těma mladýma moc neodlišuje. (...) Ale jakmile je tady kluk, který poslouchá disco, jezdí na diskotéky, tak oni ho mezi sebou nevezmou, on je divný. Oni všichni tady chodí v bundách a on si koupí kabát na zimu, říkám úplně fešák, fakt mu to pasuje, fakt pěkně moderně oblečený, měl šátek na krku, běžové kalhoty. Tady každý jenom riflíka, otrhané dole, konce špinavé, úplně humus. Byl upravený i takový účes měl, na boku takovou tu patku, ale ne, že on tady nikam nechodí, protože ho oni mezi sebe nepřijali, protože se odlišuje. (Ester).

Nekonformní zájmy a aktivity volného času, nízký intelekt nebo psychické poruchy jsou také nahlíženy jako diskreditující atributy, tak jak o nich píše Goffman (2003). Tzv. „tělesné ošklivosti“ (atributy těla), „vady charakteru“ (připisované charakteru) a „kmenová stigmata“ rasy, národa a náboženství jsou zdrojem stigmatizace ve venkovském sociálním prostoru.

„Kmenové stigma“ mohou představovat sousední vesnice, které mohou být chápány jako symbol odlišného, cizího. Ale také dvě místní části jedné z obce mohou být v představách obyvatel těchto částí dvěma odlišnými světy.

Lhocané Zafúkanou spojují s přírodní krásou, a i turistickou atraktivitou, zároveň však vyjadřují obavy ze vztahů mezi tamními obyvateli. Své obavy vysvětlují představou rázovitosti místních obyvatel způsobenou jejich odtržeností, izolací a náročnými klimatickými podmínkami pro život. (...) Rázovitost Zafúkaňanů Lhocané zdůrazňovali v mnoha tématech, když jsme se například v rozhovorech věnovali tématu pálení slivovice, dozvěděla jsem se, že Zafúkaňané, to sú šilenci, ti snad pálíja aj ze dřeva.

Zvažovala, že by si na Zafúkané koupila chatu, pro své přátele, že by tam třeba i žila, ale nakonec si to rozmyslela, jak řekla, nemohla by to udělat svým dětem, že by byli Zafúkaňani. (Poznámky z terénního deníku)

Takzvané „vady charakteru“ (odlišnosti připisované charakteru) jako zdroj stigmatizace mohou být konstruované například také ve spojení se sexuální orientací. Toto téma vnímám jako zvlášť důležité zejména v kontextu událostí na Slovensku v říjnu 2022, kdy byli v bratislavském gay baru usmrčeni 2 gayové. Tyto extrémní projevy nenávisti ve vztahu k LGBTQ komunitě jsou doloženy v posledních letech také v dalších demokratických zemích jako jsou Anglie nebo USA. Také zaměření na „kmenová stigmata“ rasy, národa a náboženství jako zdroj stigmatizace vnímán jako důležité v souvislosti s nově přichozími ukrajinskými obyvateli do České republiky. To jsou ale jen příklady některých výzev pro zkoumání tématu bezpečí a nebezpečí ve vztahu k městskému a venkovskému prostoru.

ZÁVĚR

Téma vnímání odlišnosti na venkově považuji za jedno z nejzajímavějších a nejdůležitějších příležitostí k bádání o české ruralitě. Zahraniční studie se v tomto smyslu orientují na témata odlišností v rurálním prostředí spojená s genderem, sexualitou nebo etnicitou. Jak je téma bezpečí a nebezpečí jednotlivými aktéry konstruováno ve vztahu právě k sexualitě nebo etnicitě ve venkovském a městském prostoru? Mohou být některé atributy, na základě, kterých je v sociálních interakcích konstruována odlišnost, a může být zdrojem nebezpečí na obou stranách interakce, spíše (ne)přijímány ve venkovském prostoru? Jak zakouší a konstruují ruralitu nositelé diskreditujících atributů? Jaká je jejich rurální narace?

To jsou příležitosti pro badatelské týmy zajímající se o studium rurální společnosti vymezené postmoderními a poststrukturalistickými přístupy (dle Panelli, 2006), které zaměřují svou pozornost na sociální diverzitu a diskursivní konstrukci rurálních společností a imaginaci a nesou v sobě závazek dekonstruovat dominantní narace rurálního života, například jako produktivního nebo idylického či harmonického a bezpečného.

Literatura

BERGER, P. L. and LUCKMANN, T. *Sociální konstrukce reality*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1999. ISBN 80-85959-46-1.

BOURDIEU, P. *The Forms of Capital*. New York: Greenwood, 1986.

BARTKY, S. L. „Foucault, Femininity, and the Modernization of Patriarchal Power.” In: MEYERS, D. T. (ed.). *Feminist social thought: a reader*. New York: Routledge, 1997, p. 93–111.

CLOKE, P., MARSDEN, T. & MOONEY, P. (eds.). *The handbook of rural studies*. London: SAGE Publications, 2006.

EDENSOR, T. „Performing rurality.” In: CLOKE, P., MARSDEN, T. and MOONEY, P. (eds.). *The handbook of rural studies*. London: SAGE Publications. 2006, p. 484–495.

GOBO, G. *Doing Ethnography*. London: SAGE, 2008.

GOFFMAN, E. *Všichni hrajeme divadlo: Sebe prezentace v každodenním životě*. Praha: Nakladatelství Studia Ypsilon, 1999 (1956).

GOFFMAN, E. *Stigma: Poznámky o způsobech zvládání narušené identity*. Praha: SLON, 2003 (1963).

HALFACREE, K. H. „Rural Space: Constructing a Three-Fold Architecture.” In: CLOKE, P., MARSDEN, T. and MOONEY, P. (eds.). *The handbook of rural studies*. London: SAGE Publications, 2006, p. 44–62.

HALFACREE, K. H. „Trial by space for a ‘radical rural’: Introducing alternative localities, representations and lives.” *Journal of Rural Studies*. 2007, vol. 23, no. 2, p. 125–141.

CHARMAZ, K. *Constructing Grounded Theory. A Practical Guide through Qualitative Analysis*. London: Sage Publication, 2006.

KANDERT, J. *Každodenní život vesničanů středního Slovenska v šedesátých letech až osmdesátých letech 20. století*. Praha: Karolinum, 2004. ISBN 80-246-0782-4.

LITTLE, J. and AUSTIN, P. 1996. „Women and the rural idyll.” *Journal of Rural Studies*. 1996, vol. 12, no. 2, p. 101–111.

LITTLE, J. „‘Riding the Rural Love Train’: Heterosexuality and the Rural Community.” *Sociologia Ruralis*. 2003, vol. 43, no. 4, p. 401–417.

MATTHEWS, H., TAYLOR, M., SHERWOOD, K., TUCKER, F. and LIMB, M. „Growing-up in the countryside: children and the rural idyll.” *Journal of Rural Studies*. 2000, vol. 6, p. 141–153.

McDONAGH, J. „Rurality and Development in Ireland.“ *Irish geography*. 1998, vol. 31, no. 1, p. 44–54.

MURDOCH, J. and PRATT, A. „Rural studies: Modernism, postmodernism and the ‘post-rural’.“ *Journal of Rural Studies*. 1993, vol. 9, no. 4, p. 411–427.

PANELLI, R. „Rural Society.“ In: CLOKE, P., Marsden, T. and Mooney, P. (eds.). *The handbook of rural studies*. London: SAGE Publications. 2006, p. 63–90.

PARSONS, T. and SHILS, E. A. (with OLDS, J.). „Values, Motives, and Systems of Action“ In: PARSONS, T. and SHILS, E. (eds.). *Toward a General Theory of Action*. Cambridge: Harward University Press, 1959 (1951), p. 47–275.

RYE, J. F. „Rural youths’ images of the rural.“ *Journal of Rural Studies*. 2006, vol. 22, p. 409–421.

SHORT, B. „Idyllic ruralities.“ In: CLOKE, P., MARSDEN, T. and MOONEY, P. (eds.). *The handbook of rural studies*. London: SAGE Publications. 2006, p. 133–148.

TRELL, E. M., van HOVEN, B. and HUIGEN, P. P. „Youth negotiation and performance of masculine identities in rural Estonia.“ *Journal of Rural Studies*. 2014, vol. 34, p. 15–25.

VALENTINE, G. „A Safe Place to Grow Up? Parenting, Perceptions of Children’s Safety and the Rural Idyll.“ *Journal of Rural Studies*. 1997, vol. 13, p. 137–148.

WOODS, M. Redefining the ‘rural Question’: the New ‘politics of the rural’ and social policy. *Social Policy and Administration*. 2006, vol. 40, no. 6, p. 579–595.

ZÁVRSKÁ, V. 2016. *Představy o rurálním a představení v rurálním. Sociální konstrukce rurality české vesnice*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta: 2016. Disertační práce.

Kontakt

Mgr. Vladislava Závorská, Ph.D.
Fakulta veřejných politik v Opavě, Slezská univerzita v Opavě
Ústav pedagogických a psychologických věd
Bezručovo náměstí 885/14, 746 01 Opava
vladislava.zavrska@fvp.slu.cz